

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

2. System administracyjny.

2.1. Ustrój polityczny.

Od momentu ogłoszenia niepodległości 24 sierpnia 1991 r. Ukraina jest republiką – demokracją parlamentarną z systemem wielopartyjnym. Podstawą porządku prawnego na Ukrainie jest Konstytucja uchwalona 28 czerwca 1996 r. Zgodnie z konstytucją, Ukraina jest suwerennym i niezależnym, demokratycznym, socjalnym państwem prawa. Jest państwem unitarnym. Na mocy nowelizacji konstytucji w 2004 r., Ukraina przekształcona została z republiki prezydencko-parlamentarnej w parlamentarno-gabinetową (większość zmian weszła w życie w styczniu 2006 r.). 30 września 2010 r. Sąd Konstytucyjny uznał jednak nowelizację z 2004 r. za niekonstytucyjną i uchylił ją (wskazując na naruszenia procedury przy jej rozpatrywaniu i przyjmowaniu przez parlament). Tym samym przywrócony został porządek konstytucyjny z 1996 roku. Przywrócenie zapisów konstytucji z 1996 roku zdecydowanie wzmacnia prerogatywy i pozycję prezydenta jako szefa władzy wykonawczej, także wobec parlamentu, którego wpływ na rząd został bardzo uszczuplony.

Głową państwa jest prezydent, wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich na 5-letnią kadencję. Prezydent stoi na czele państwa, reprezentuje Ukrainę na zewnątrz, jest gwarantem suwerenności państwa, kieruje prowadzeniem polityki zagranicznej. Obecnie Prezydentem Ukrainy jest Wiktor Janukowycz, wybrany na to stanowisko w lutym 2010 r. Zaprzysiężenie nowego prezydenta Ukrainy miało miejsce 25 lutego 2010 r.

Podział administracyjny. Terytorium Ukrainy dzieli się na 24 obwody (ukr. *oblasti* – odpowiadające polskiemu województwom), 2 miasta wydzielone – Kijów i Sewastopol oraz Autonomiczną Republikę Krymu. Powyższe jednostki terytorialne dzielą się z kolei na 490 rejonów (ukr. *rajony* – odpowiednik powiatów). Przedstawicielstwo władz centralnych w regionach stanowią Państwowe Administracje Obwodowe, których przewodniczący (potocznie zwani gubernatorami – odpowiednik wojewodów), są mianowani przez Prezydenta Ukrainy. Z kolei Rady Obwodowe (odpowiednik sejmików) wybierane są w wyborach lokalnych.

2.2. Władza ustawodawcza

Jedynym organem władzy ustawodawczej jest jednoizbowy parlament – Rada Najwyższa Ukrainy (Werchowna Rada), licząca 450 deputowanych, wybieranych w wyborach powszechnych. Od 2006 roku Rada Najwyższa wybierana była według ordynacji proporcjonalnej. W wyborach, które odbyły się 28 października 2012 r. 50% deputowanych zostało wybranych w wyborach większościowych w okręgach jednomandatowych, a pozostałe 50% w wyborach proporcjonalnych z list partyjnych (listy wyborcze mogły wystawiać wyłącznie zarejestrowane partie polityczne; obowiązywał 5% próg wyborczy). Kadencja Rady trwa 5 lat. W wyborach proporcjonalnych z list partyjnych do Rady Najwyższej trafili przedstawiciele pięciu partii politycznych: Partii Regionów (30% głosów), Zjednoczona Opozycja „Batkiwszyna” (25,54% głosów), partii UDAR Witalija Kliczki (13,96% głosów), Komunistycznej Partii Ukrainy (13,18% głosów) oraz zjednoczenia „Swoboda” (10,44% głosów). Z okręgów jednomandatowych, oprócz przedstawicieli ww. pięciu partii, mandaty deputowanych uzyskało także 43 kandydatów niezależnych i 7 reprezentantów innych partii. Ostatecznie, po sformowaniu się nowego składu parlamentu, frakcja Partii Regionów w Radzie Najwyższej liczy 207 deputowanych (46% miejsc), frakcja zjednoczenia „Batkiwszczyna” – 93 (20,7%), frakcja partii UDAR – 42 (9,3%), frakcja zjednoczenia „Swoboda” – 36 (8%), a frakcja Komunistycznej Partii Ukrainy – 32 (7,1%). 34

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH
Informator ekonomiczny o krajach świata
Ukraina

deputowanych (7,6%) nie wchodzi do składu żadnej z frakcji, a 6 mandatów pozostaje nieobsadzonych.

2.3. Władza wykonawcza

Organem władzy wykonawczej jest rząd – Gabinet Ministrów, którego rola – po ostatnim orzeczeniu Sądu Konstytucyjnego – sprowadzona została *de facto* do roli administratora, a głównym podmiotem władzy wykonawczej ponownie został Prezydent Ukrainy. Szefa rządu – premiera, zgodnie z przywróconymi przepisami konstytucji, desygnuje Prezydent (przy wymogu akceptacji przez parlament). Ograniczenie roli premiera i parlamentu na rzecz prezydenta wynika z możliwości odwołania szefa rządu przez głowę państwa bez konsultacji z Radą Najwyższą. Prezydent ma także uprawnienia do tworzenia i likwidacji resortów ministerialnych i centralnych organów władzy wykonawczej (co do 30.09.2010 r. było prerogatywą rządu) oraz do uchylania rządowych aktów prawnych.

11 marca 2010 r. premierem rządu Ukrainy został Mykoła Azarow, bliski współpracownik prezydenta W. Janukowycza. Parlamentarnym zapleczem rządu jest Partia Regionów. Na mocy znowelizowanego regulaminu Rady Najwyższej, nie ma obecnie obowiązku tworzenia większościowej koalicji parlamentarnej, a deputowani mogą dowolnie zmieniać przynależność frakcyjną oraz tworzyć w toku kadencji nowe frakcje.

2.4. Struktura administracji państwowej

Skład Gabinetu Ministrów Ukrainy (wg stanu na 1 lipca 2013 r.)

- Mykoła Azarow – Premier
- Serhij Arbusow – Pierwszy Wicepremier (gospodarka i finanse)
- Jurij Bojko – Wicepremier (energetyka, przemysł, zasoby naturalne, ekologia)
- Kostiantyn Hryszczenko – Wicepremier (sfera społeczna)
- Ołeksandr Wiłkuł – Wicepremier (infrastruktura, polityka regionalna)
- Raisa Bohatyriowa – Minister Ochrony Zdrowia
- Ołeksandr Kłymenko – Minister Dochodów i Opłat
- Jurij Kołobow – Minister Finansów
- Mychajło Korolenko – Minister Polityki Przemysłowej
- Natalia Korolewska – Minister Polityki Socjalnej
- Wołodymyr Kozak – Minister Infrastruktury
- Leonid Kożara – Minister Spraw Zagranicznych
- Pawło Lebiediew – Minister Obrony
- Olena Łukasz – Minister Sprawiedliwości
- Leonid Nowochat’ko – Minister Kultury
- Ihor Prasołow – Minister Rozwoju Gospodarczego i Handlu
- Oleh Proskuriakow – Minister Ekologii i Zasobów Naturalnych
- Mykoła Prysiażniuk – Minister Polityki Rolnej i Gospodarki Żywnościowej
- Rawil Safiullin – Minister Młodzieży i Sportu
- Eduard Stawyćkyj – Minister Energetyki i Przemysłu Węglowego
- Dmytro Tabacznik – Minister Oświaty i Nauki
- Henadij Temnyk – Minister Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Gospodarki Mieszkaniowo-Komunalnej
- Witalij Zacharczenko – Minister Spraw Wewnętrznych

MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Informator ekonomiczny o krajach świata

Ukraina

Inne, wybrane organy administracji i instytucje gospodarcze oraz ich szefowie:

- Narodowy Bank Ukrainy – Ihor Sorkin
- Fundusz Majątku Państwowego – Ołeksandr Riabczenko
- Komitet Antymonopolowy – Wasyl Cuszko
- Narodowa Komisja Regulowania Elektroenergetyki – Serhij Titenko
- Narodowa Komisja ds. Papierów Wartościowych i Rynku Kapitałowego – Dmytro Teweliew
- Państwowa Służba ds. Polityki Regulacyjnej i Rozwoju Przedsiębiorczości – Mychajło Brodskýj
- Państwowa Służba Własności Intelektualnej – Mykoła Kowinia
- Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna – Wołodymyr Horzejew
- Państwowa Służba Statystyki – Ołeksandr Osaulenko
- Państwowa Służba Monitoringu Finansowego – Serhij Hurzij
- Państwowa Służba Lotnicza – Anatolij Kolisnyk
- Państwowa Służba Sanitarno-Epidemiologiczna – Anatolij Ponomarenko
- Państwowa Służba Geologii i Złóż – Walerij Dudinow
- Państwowa Agencja Dróg (Ukravtodor) – Jewhen Prusenko
- Państwowa Agencja ds. Inwestycji i Zarządzania Projektami Narodowymi – Władysław Kaškiw
- Państwowa Agencja Efektywności Energetycznej i Energooszczędności – Mykoła Paszkewycz
- Państwowa Agencja ds. Zarządzania Państwowymi Prawami Korporacyjnymi i Majątkiem – Ołeksandr Kałenkow
- Państwowa Agencja Inwestycji Ekologicznych – vacat (p.o. Iwan Warha)
- Państwowa Agencja ds. Nauki, Innowacji i Informatyzacji – Wołodymyr Semynożenko
- Państwowa Agencja ds. Turystyki i Kurortów – Olena Szapowałowa
- Państwowa Agencja Zasobów Ziemi – Serhij Tymczenko
- Państwowa Agencja Rezerw – vacat (p.o. Mychajło Kosiczenko)

2.5. Sądownictwo gospodarcze

System sądowniczy Ukrainy obejmuje Sąd Najwyższy (SN), sądy powszechne, sądy gospodarcze i arbitrażowe. SN nadzoruje działalność sądów powszechnych. Sądem właściwym do rozpatrywania spraw gospodarczych jest na Ukrainie sąd gospodarczy. Jeśli strony umowy handlowej zawrą w umowie klauzulę arbitrażową – uznają za właściwy do rozstrzygnięcia ewentualnych sporów sąd arbitrażowy. Najbardziej znanym miejscowym sądem arbitrażowym jest Międzynarodowy Sąd Arbitrażowy przy Izbie Handlowo-Przemysłowej Ukrainy w Kijowie. Oprócz ustawodawstwa ukraińskiego na terytorium Ukrainy obowiązują przepisy międzynarodowe, np. ratyfikowana przez Ukrainę Konwencja Waszyngtońska, dotycząca rozstrzygnięcia sporów inwestycyjnych pomiędzy państwem a inwestorami zagranicznymi czy Konwencja Nowojorska, zgodnie z którą Ukraina uznaje wyroki zagranicznych sądów arbitrażowych.